

Debatt

debatt@dn.no

Økte utbetalinger ved skade

En fersk dom i Høyesterett betyr mye høyere utbetalinger ved erstatning for tapt inntekt eller skade.

Høyesterett avsa 12. desember dom i storkammersak om at kapitaliseringsrenten ved beregningen av erstatningsbeløpet i en sak som gjaldt personskadeerstatning skal nedsettes fra fem til fire prosent. Like viktig er det at Høyesterett ser realvekstens betydning for erstatningsberegningen. Det skal tas hensyn til reallønnsveksten ved fremtidige erstatningsutbetalinger.

Dommen vil få store konsekvenser for erstatningsutbetalinger fremover. Bruk av en lavere kapitaliseringsrente ved erstatningsberegningen medfører at erstatningsbeløpet øker. Forutsettes en evig tidshorisont vil erstatningsbeløpet, ved en senkning av renten fra fem prosent til fire prosent, gjennomgående øke med 25 prosent. Når man i tillegg justerer for reallønnsvekst vil erstatningsutbetalingene i personskadeerstatningsaker doubles, før skatt.

Over lang tid har det vært fast høyesterettspraksis at man ved diskontering av fremtidstap ved beregning av erstatning har anvendt en kapitaliseringsrente på fem prosent. Høyesteretts storkammeravgjørelse markerer et klart skille fra tidligere praksis ved at rentesatsen nå settes ned til fire prosent.

Grunnlaget for nedsettelsen er at Høyesterett ser at det ikke er realistisk at vanlige skadelidte klarer å oppnå en realavkastning på fem prosent på engangserstatningsbeløp som utbetales. Oljefondet opererer på sin side med et realavkastningskrav på fire prosent på sine plasseringer.

Til tross for denne åpenbare bedringen i praksis, kan det med rette stadig stilles spørsmål ved om det er riktig å forutsette at vanlige skadelidte kan forventes å oppnå like god avkastning på sine investeringer som Oljefondet. Det kan her bemerkes at Oljefondet benytter seg av tildels avanserte investeringsteknikker, en høy aksjeandel, investerer svært store beløp og kan tillate seg en svært lang tidshorisont på plasseringene sine.

Det er ikke trolig at vanlige skadelidte skal klare å ha en like høy avkastning som Oljefondet. Vanlige skadelidte vil normalt ikke ha særskilt

Det har skjedd en bedring av rentebenen av Høyesterett. Du og familien din har fått en bedre og mer riktig forsikring, skriver artikkelforfatteren. Her fra Høyesterett sitt store kammer. Foto: Per Thrana

Forsikring Are Oust og Bjørnar Oust

innsikt i finansmarkedets luner og vil ikke våge å ta en så høy risiko som Oljefondet i realiteten har.

Det hører også med til historien at Oljefondet stadig ikke har nådd avkastningsforventningen på fire prosent, til tross for at fondet har operert over lengre tid. Den reelle avkastningen siden 1998 har vært 3,6 prosent.

Tidligere høyesterettsdommer har forutsatt at skadelidte forutsettes å ta lite risiko. Det kan i denne sammenheng vises til dommer som Noem (Rt-1986-178) og Ølberg (Rt-1993-1524). Skadelidte skal ikke forutsettes å foreta investeringer som det knytter seg noen særlig risiko til, men plassere i en blanding av bankinnskudd, obligasjoner, aksjer, eiendom, samt betjene gjeld dersom dette er fornuftig. Storkammeravgjørelsen predikerer samme lave risiko, men ender likevel opp med en avkastningsforventning på fire prosent reelt. Det

foreligger en fraværende logisk kobling mellom forutsetningen om at skadelidte forutsettes å ta lite risiko når erstatningsbeløpet skal verdiskres og forventningen om at skadelidte skal klare å oppnå fire prosent realavkastning på erstatningsbeløpet.

Et sterkt pluss ved dommen er at Høyesterett ser betydningen av realvekst og hvordan denne påvirker erstatningsberegningen. I Norge har vi de siste 20 årene gjennomgående hatt relativt stabil reallønnsvekst. I perioden 1993 til 2013 var gjennomsnittlig reallønnsvekst 2,3 prosent årlig. Dette skal man ta hensyn til ved erstatningsberegningen.

Enkelt sagt kan man si at dersom reallønnsveksten/realverdiveksten tilsvarer realavkastningen, så vil den reelle diskonteringsrenten ved erstatningsberegningen være null prosent. Høyesterett sier nå klart i storkammeravgjørelsen at man skal ta hensyn til realver-

divekst/reallønnsvekst i erstatningsberegningen, men da ved en forhøyelse og justering av konstatert årlig tap. Settes årlig reallønnsvekst/realverdiendring for eksempel til 2,3 prosent (noe som altså tilsvarer reallønnsveksten i Norge mellom 1993 og 2013) og kapitaliseringsrenten til fire prosent, vil den reelle diskonteringsrenten bli 1,7 prosent.

Dette begynner å bli til å leve med for landets erstatningsmottagere, og samfunnet forøvrig. Forutsetningen for at det skal fungere er imidlertid at alle erstatningsbeløp blir justert for sannsynlige realverdiendringer/reallønnsendringer.

Det har skjedd en bedring av rentebenen av Høyesterett. Du og familien din har fått en bedre og mer riktig forsikring.

Bjørnar Oust, advokatfullmektig Are Oust, førsteamanuensis ved Handelshøyskolen i Trondheim og Norges Handelshøyskole